

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА
ЗДРУЖЕНИЕ-ЦЕНТАР ЗА ИСТРАЖУВАЧКО НОВИНАРСТВО
СКУП-МАКЕДОНИЈА
1.1.2021-31.12.2021

ОРГАНИЗАЦИСКИ РАЗВОЈ

Центарот за истражувачко новинарство СКУП Македонија Скопје и во текот на 2021 година продолжи да ги спроведува и реализира проектите и зацртаните планови од претходната година, и покрај предизвиците со кои и ние бевме соочени како организација со појавата на Корона кризата кај нас. Сепак, сметаме дека успеавме да ги спроведуваме тековните проектни активности како регионално, така и национално.

СКУП и оваа 2021 година продолжи да ги реализира започнатите тековни активности во рамките на Институционалниот грант во рамките на програмата Цивика Мобилитас, имплементиран од Македонскиот центар за граѓанска соработка (МЦМС), а поддржана преку програмата за поддршка на граѓанското општество на Швајцарската агенција за развој и соработка, што се спроведува во соработка со НИРАС од Данска, МЦМС и ФЦГ од Шведска. Институционалниот грант на Цивика Мобилитас ни помогна и сè уште ни помага во однос на организациско и финансиско зајакнување на организацијата, како и подобро етаблирање во невладиниот сектор во државава и пошироко. Проектот трае од 1.07.2020 година до 1.07.2022 година е и со буџет од 4 милиони денари. Во рамките на овој грант, успеавме да вработиме уште едно лице-новинар во рамките на нашата организација, за што сме ви искрено благодарни.

На регионален план СКУП продолжи со имплементација на регионалниот проект „Робин Худ“, менаџиран од страна на црногорската невладина

организација „35 мм“, а во која освен нашата земја, учествуваат и Србија, Босна и Херцеговина и Косово. Проектот кој го имплементиравме и претходните две години, сега е повторно продолжен и трае од 1.09.2021-28.02.2022. Буџет 8000 евра. Се состои од реализација на серија документарни филмови за социјални теми и проблеми на граѓаните кои доаѓаат во судир со институциите, како и констатирање на системски грешки.

Исто така, СКУП и оваа 2021 година продолжи со имплементација на тригодишниот проект поддржан од ЕУ-„Заедно во борба против корупцијата“, во соработка со невладината „Медиум“ од Гостивар и Институтот за човекови права од Скопје. Проектот содржи низа активности за реализирање на борба против корупцијата во државата. Во рамките на предвидените 40 месеци колку што трае проектот изработен беше Прирачник за правнички изрази наменет за новинарите и активистите на граѓанските организации, потоа се следеше работата на неколку телевизии со национална концесија за да се утврди присуството на истражувачкото новинарство, а се следеше и работата ја Јавното правобранителство, се одржаа и тренинзи на новинари и активисти за истражувачко новинарство во неколку локални средини во земјава, како и серија истражувачки стории на тема корупција од различни области. Проектот финишираше со регантирање на граѓански организации на кои им се доделија средства за реализација на нивни активности во рамки на проекти за борба против корупцијата. Проектот започна на 1 јануари 2018 година и траеше до 30 април 2021 година.

Исто така, почнувајќи од 1.07.2020 година СКУП почна со реализација на проектот „Разоткривање наративи преку проверка на факти“, поддржан од European endowment for democracy. Проектот траеше седум месеци, заклучно со 1.02.2021 година. Преку проектот, СКУП реализираше серија документарци на различни теми, прикажувајќи го животот во земјава во време на Корона кризата во повеќе различни сфери. Воедно, преку проектот, ЕЕД го поддржа СКУП во разоткривање на профилите за имотните состојби на функционерите и нивно прикажување во јавноста преку платформата ПЕП-per.scoop.mk

Оваа платформа беше надоградена и со финансиската помош од Global Initiative-Resilience fund, со кој проект СКУП доби четиримесечна помош во надоградување на платформата со истражување на имотните состојби и на судиите. Во рамките на овој проект беа продуцирани и три стории за илегалната трговија со мигранти, лекови и дроги, како и два документарци за имотните состојби на функционерите и судиите. Во рамките на овој проект беше организирана и конференција „Улогата на медиумите и невладините организации во борбата против организираниот криминал“, на која учество земаа претставници од Управата за финансиска полиција, Царината, Државната комисија за спречување на корупција, како и претставници на невладиниот сектор и медиуми, кои зборуваа за тоа како да се подобри соработката на невладините и медиумите со институциите во борбата против организираниот криминал.

Истражувачките стории и куси видео документарци кои беа продуцирани во рамките на горенаведените проекти беа објавени (а и се уште се објавуваат) на Македонската радио телевизија-програмите на македонски и албански јазик, а исто така беа и репризирани.

Имено, СКУП договори соработка и склучи Меморандум за соработка со МРТВ, на која ексклузивно ги објавува продуктите од својата работа. Нашите материјали, исто така, се објавуваат и на нашата веб страница www.scoop.mk, како и на платформата per.scoop.mk, но и се објавуваат и на социјалните мрежи, од каде можат потоа да се преземат за реобјавување без надомест.

И во текот на 2021 година корона кризата се одрази и на нашата работа, како и на работата во другите невладини организации, па сепак успеавме да ја одржиме организацијата без поголеми потешкотии да функционира и да го имплементира зацртаното. Во текот на 2020 и првите месеци на 2021 година, бројот на вработени во СКУП беше тројца, иако бројот на ангажирани лица во разни проектни активности на организацијата се зголеми. Сепак, во текот на последните месеци успеавме да вработиме уште едно лице-новинар, во рамките на постоечкиот Институционален грант, со што нашата организација беше

зајакната програмски, но и институционално. За тоа сме ви искрено благодарни.

За нашата организација е значајно тоа што во нашата работа вклучивме и лица-волонтери, млади луѓе кои доаѓаат кај нас за да може да го совладаат занаетот, но и да научат како административно се водат проектите.

Во текот на целата претходна година СКУП одржуваше редовни состаноци на членството и конституентите со цел да ги запознае своите поддржувачи за тековните проектни активности и целите кои се зацртани за организацијата. Во насока на исполнување на целите, членови и поддржувачи на СКУП се вклучија во серија работилници кои членовите на СКУП ги организираа за помладите колеги со цел да ги прошират своите знаења за начинот на изработка на стории и нивна визуелизација, како и пребарување на податоци по постоечките дата бази во земјава и во светот.

СКУП-Македонија, секоја година, согласно законските прописи на својата веб страница www.scoop.mk ги објавува финансиските и наративните извештаи, а отсега тоа го прави во нов формат, со кусо наративно објаснување на проектите спроведени во таа, конкретна година. Форматот на извештаите е ревидиран по насоките дадени во рамките на програмата Цивика Мобилитас. Исто така, СКУП на својата веб страница www.scoop.mk ги објавува постоечките интерни документи по кои се раководи при работењето.

Меѓу целите кои СКУП ги има зацртано е и анимирање на младите новинари-студенти со цел да се приклучат во работата на СКУП, за која цел СКУП објавува редовно повик за волонтери со цел да ги анимира помладите колеги да ни се приклучат. Исто така, практикуваме и директни средби со студентите кои евентуално би сакале да ни се приклучат. Праксата на анимирање на студенти/волонтери СКУП ќе ја практикува и понатаму.

ВМРЕЖУВАЊЕ

Во текот на годината, СКУП ги прошири контактите со невладините организации во рамките на своите проектни активности, но и пошироко.

Во изминатиот период, СКУП имаше плодна соработка со Платформата за борба против корупцијата во рамките на која членуваат повеќе невладини организации, каде заеднички реализираме во моментот краткорочен проект со фокус-следење на работата на Државната комисија за спречување на корупцијата. Воедно, во овој извештаен период СКУП имаше плодна соработка и со Хелсиншкиот комитет за човекови права, со кој заеднички реализиравме истражувачка сторија. Исто така, во изминатиот период СКУП активно соработуваше со следните организации: Институт за човекови права, Медиум од Гостивар, со кои заеднички го реализираме проектот „Заедно во борба против корупцијата“, во рамките на кој активно соработуваме со следните организации и ја следиме нивната работа: Зелен институт, Сведок, Мултикултура, Ромски Деловен Информативен Центар, Медиа Плус-Штип, Здружение за локален и рурален развој, Инви идеја, Радар, Блинк 42-21, Полио Плус.

Потоа, во текот на 2021 година повторно ја продолживме соработката со Институтот за демократија „Социетас Цивилис“, како и со „Транспаренси Интернешнл“... Исто така, би сакале да истакнеме дека во текот на 2021 година почнавме и ја зацврстивме соработката со германската невладина организација форум Цивилен Мировен Сервис (форумЗФД). ФорумЗФД е организација која е дел од конзорциумот на Ziviler Friedensdienst (или мировни сервиси) и првенствено се фокусираат на соочување со минатото. Покрај соочувањето со минатото, организацијата работи на меѓу етнички односи, мировно образование и помирување.

Извештаите, согледувањата и анализите на организациите кои ги споменавме претходно ни помогнаа во процесот на изработка на

истражувачките стории, но и во тоа да може подетално да објаснине некој проблем пред јавноста и граѓаните.

СКУП е дел од Коалицијата за заштита на правата на свиркачите во Југоисточна Европа, но и Платформата за борба против корупција. Во рамките на оваа Платформа, СКУП е дел од активностите на група невладини организации кои спроведуваат серија активности за укажување на системските пропусти, а со цел за подобро спроведување на законската регулатива во земјава.

Сите претходно наведени организации ги наведовме бидејќи со нив соработувавме или на полето на изработка на истражувачки стории или на полето на одржани работилници за дообука на членовите на СКУП.

Исто така, СКУП продолжува да ја продлабочува соработката и со други невладини организации како дел од програмата Цивика Мобилитас, меѓу другото, и во насока на изнаоѓање начини како полесно земјава да се справи со предизвиците кои со себе ги носи Корона кризата.

ИЗРАБОТКА НА СТОРИИ

Во процесот на предистражување и истражување на сториите СКУП ги користи граѓаните, како и невладините организации, а за содржината во сториите се потпираме на документи, јавно објавени податоци, како и бази на податоци. За секоја истражувачка сторија на која ја работиме разговараме со граѓаните кои понекогаш се анонимни извори, но нивните сознанија понатаму ги користиме за да поставуваме Барања по слободен пристап на информации од јавен карактер до државните и јавни институции.

Секоја истражувачка сторија на СКУП-Македонија се темели на сознанија на граѓани и/или невладини организации.

Иако на почетокот на годината, се соочивме со Корона кризата, СКУП продолжи да работи на терен, собирајќи изјави и податоци со цел проектните активности да се реализираат непречено. Во текот на реализација на сториите и документарците ги почитувавме сите мерки и протоколи поврзани со Корона кризата.

Во истражувачките стории кои СКУП ги работеше во текот на 2021 година учествуваа најмалку седум новинари, од кои дел беа поискусни, а дел млади новинари. Се надеваме дека бројката на нови членови на СКУП ќе се зголеми во следниот период.

СКУП пред изработка на секоја сторија одржува редовни состаноци со сите вклучени во изработка на сторијата со цел да се направи предистражување, да се соберат сите неопходни податоци и материјал и да се консултираат сите засегнати страни. При изработката на сториите секогаш се обидуваме да ја вклучиме и соодветната граѓанска организација која е засегната или вклучена во конкретното прашање, а исто така и консултираме експерти.

СКУП во текот на реализација на истражувачките стории пристапува со почит и доверба кон секој граѓанин. Ние, како организација им го заштитуваме идентитетот доколку е тоа потребно.

СКУП-Македонија во изминатиот период ја истражуваше работата на повеќе државни институции преку серија на пишани и видео ТВ истражувачки стории/документарци.

Во текот на 2021 година СКУП реализираше серијал документарци во врска со состојбата со Корона кризата, набавките на лекови и справување со пандемијата со што влијаеше врз отвореноста и транспарентноста на институциите. Сториите може да се видат на следниов линк: www.scoop.mk

Нашата организација преку изработка на своите документарни филмови, кои се изработуваат во рамки на програмата Цивика Мобилитас, како и во рамки на други, тековни проекти придонесе кон зголемување на свеста кај функционерите за потребите на граѓаните. Пишувавме и за проблемите со легализирање на дивоградбите со што влијаевме да се спречи легализација на дивоизградени објекти во заштитени зони и национални паркови. Потоа, пишувавме и за проблемите со малите хидроцентрали и нивното штетно влијание врз животната средина, со што влијаевме на зголемување на свеста во јавноста за овој проблем. Водевме сметка и да се посветиме во нашата работа на животот на

маргинализираните лица за време на корона, за што реализиравме посебен документарец, кој само на социјалните мрежи имаше 48.569 прегледи, не земајќи ја предвид гледаноста на националниот сервис.

Како резултат на работата на СКУП, како и на други невладини организации, Владата ја подобри својата работа во однос на транспарентноста и отвореноста кон граѓаните. Имено, во претходниот период пишувавме и дека алатката за отчет на Владата не функционираше и не била ажурирана во текот на 2020 година, по што Владата веднаш реагираше и ја ажурира оваа алатка преку која граѓаните можат да ги видат трошењата на министрите и трошењата на јавните пари во министерствата. Ваквата пракса е преточена и во Стратегијата за транспарентност на Владата на Република Северна Македонија (2019-2021)

https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/strategii/strategija_za_transparentnost_mk.pdf

СКУП работи на имплементација на Стратегијата на Владата за соработка со граѓанскиот сектор преку тоа што е активно вклучена во тековните активности на Советот за соработка со граѓанскиот сектор, преку претставниците во овој Совет кои се вклучени и во Платформата за борба против корупција каде членуваме. Во изминатиот период преку Платформата за борба против корупција реагиравме во врска со промените во однос на средствата за граѓански организации, по што Владата ја смени одлуката и го пренасочи процесот на распределба на средства како и претходно.

Елементите од Стратегијата ги имплементираме и промовираме преку процесот на реализација на нашите истражувачки стории.

СКУП во рамки на регионалната емисија „Робин Худ“ во изминатиот период реализираше серијал истражувачки ТВ документарци на социјални и теми од поширок општествен интерес кои би требало да се објават на ТВ 21, како и на други медиуми кои се заинтересирани да ги објават. Документарците се реализирани во соработка со новинари и медиумски куќи од Србија, БИХ, Косово и Црна Гора.

Со помош на Институционалниот грант, како и други активни грантови, СКУП остварува големо присуство на социјалните мрежи. Доказ за тоа е што само една сторија (за животот на маргинализираните лица) е прочитана од најмалку 48.569 читатели на социјалните мрежи, што е дополнителна гледаност заедно со онаа на националниот сервис каде се емитуваше.

Коментарите на нашите истражувачки стории доаѓаат како резултат од процесот на бустирање, односно промоција на истражувачките стории на социјалните мрежи.

СКУП досега реализираше неколку заеднички иницијативи за подобрување на работењето на државните и јавни институции. Како пример би го навеле следењето на работата на Државното правобранителство во рамките на проектот „Заедно во борба против корупцијата“, во рамките на кој организиравме и конференција каде се зборуваше за подобрување на работата на ова државно тело. Во овој проект СКУП заедно Институтот за човекови права редовно ги следи сите судски процеси на Државното правобранителство, врз база на што се изработуваат квартални извештаи и препораки со помош на докажани експерти за работата на оваа институција.

Практично, СКУП отвори многу теми кои во јавноста кои иницираа поширока дебата или реакција од страна на надлежните. Работата на СКУП се повеќе се промовира (посебно на социјалните мрежи и на телевизиите) и привлекува интерес од се поголем број претставници на невладини организации, како и граѓани.

УЧЕСТВО НА ФОРУМИ/ДЕБАТИ

Претседателот на организацијата, Зоран Иванов, членот на Управниот одбор и ко-основач на СКУП, Џељал Незири и нашиот колега Горан

Лефков во текот на 2021 година учествуваа на серија дебати, телевизиски емисии од различен профил како дома, така и во странство. Претседателот Иванов учествуваше повеќе на домашните комерцијални телевизиски станици, како гостин во „Само вистина“ на Канал 5, како и други емисии.

Џељал Незири и Горан Лефков исто така учествуваа во повеќе медиуми на македонски и на албански јазик, а и редовно учествува со изјави на повеќе актуелни теми како во медиумите на македонски, така и на медиумите на албански јазик. Во прилог и линкови од дел од нивните учествувања на емисии:

1. https://civilmedia.mk/jazbets-vo-eu-nema-lideri-a-lideri-ne-se-ragaat-kako-pechurki/?fbclid=IwAR2P_fWltNI4OyJIGUPs-EpQXycznMOqCNQwmFMggWX3PMyPGRphtu0J2D4
2. <https://civilmedia.mk/neziri-nova-vlada-bez-novi-izbori-vodi-vo-nova-politichka-kriza/?fbclid=IwAR3sShRnAvxXfWu-eSJY8SwLIMGDqTDBxSooFPgcfKVbChruZR2GQhUk82M>
3. https://civilmedia.mk/spasov-dats-ne-mi-prechi-severna-ama-poveke-ni-prilega-izborna/?fbclid=IwAR1nKtFJKe6Sew_3jJR_Joyg3Ty8HUHzK3kLi5EJ8_LcXHEKDixCwW9WAN8
4. <https://www.youtube.com/watch?v=ULJ6g2lbe1s>
5. https://civilmedia.mk/buchkovski-zaednichka-istorija-i-posebnost-na-dvata-naroda-se-edinstvenite-otvoreni-prashana-so-bugarija-za-koi-reshenija-ima/?fbclid=IwAR1-6CPplaKFjgUEUpavwaWzh-vCO6edGn8_WOuFOEDDMc_WHDGRRXqcg-8
6. <https://civilmedia.mk/bliznakovski-kupoprodazhbata-na-izborni-glasovi-e-izborna-partiska-koruptsija/?fbclid=IwAR27ICJ07xuh5d3sdvW8w7GpSNEH5uttPUsm-bCJ871uAD0qJxe5cbPOxJI>
7. <https://slobodna.tv/%D0%BB%D0%B5%D1%84%D0%BA%D0%BE%D0%B2-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D0%BA%D0%B0%D1%98-%D0%B3%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%B0%D1%87%D0%B8%D1%82%D0%B5/?fbclid=IwAR164EbAXoLsQk9boLK8oTmJaSOWvzGHvGjVlkHk1iVVccsqUxd3peAMAWU>
8. https://m.facebook.com/xhelalneziri.press/?_rdr

ФИНАНСИСКИ ИЗВЕШТАЈ
01.01.2021-31.12.2021

A: БИЛАНС НА ПРИХОДИТЕ И РАСХОДИТЕ

I: Приходи	
1 Приходи од донации	782,423.00 ден.
2 Приходи од проекти грантови	3,547,378.00 ден.
3 Приходи од продажба на нетековни средства	46,900.00 ден.
4 Пренесен вишок од минатата година	1,117,213.00 ден.
Вкупни приходи:	5,493,914.00 ден.

II: Трошоци	
1 Трошоци за ЦРМ и банкарска провизија	42,675.00 ден.
2 Негативни курсни разлики	7,867.00 ден.
3 Трошоци за потрошени канцелариски и др. материјали	28,496.00 ден.
4 Трошоци за потрошена вода	3,725.00 ден.
5 Трошоци за потрошена електрична и топлинска енергија	29,995.00 ден.
6 Трошоци за одржување	6,000.00 ден.
7 Трошоци за ПТТ, интернет услуги	87,096.00 ден.
8 Трошоци за Фб промоции и објави	58,084.00 ден.
9 Трошоци за продукција	122,820.00 ден.
10 Трошоци за обуки	20,001.00 ден.
11 Трошоци за изнајмување на простор	221,808.00 ден.
12 Патни трошоци за проектни активности	22,989.00 ден.
13 Трошоци за такси превоз	4,657.00 ден.
14 Трошоци за бруто плати	1,224,601.00 ден.
15 Трошоци за услуги по договор за дело	1,278,304.00 ден.
16 Трошоци за авторски хонорари	155,412.00 ден.
17 Трошоци за сметководствени услуги	76,885.00 ден.
18 Трошоци за адвокатски услуги	12,284.00 ден.
19 Трошоци за вработените (Здравствени услуги и сл.)	2,400.00 ден.
20 Останати расходи	3,027.00 ден.
21 Трошоци за Ревизија	183,218.00 ден.
22 Пренесени средства на партнерски организации	1,283,513.00 ден.
23 Трошоци за капитални средства	24,490.00 ден.
24 Трошоци за даноци, задржан данок на добивка	8,075.00 ден.
Вкупни трошоци	4,908,422.00 ден.

Наменски средства за 2022 година 585,492.00 ден.

Б: Биланс на состојба на 31.12.2021 година

I: Средства	
1 Основни средства	591,689.00 ден.
2 Денарска сметка	603,504.00 ден.
3 Други парични средства	31,229.00 ден.
4 Побарувања за аванси	9,975.00 ден.
5 Побарувања за уплата на донација (Алкалоид)	12,000.00 ден.
6 Побарувања од претплата на данок на личен доход	489.00 ден.
7 Депозит за наемнина	16,605.00 ден.
8 Пресметани трошоци (АВР)	196,792.00 ден.
Вкупни средства:	1,462,283.00 ден.

II: Обврски	
1 Обврски кон добавувачи	167,043.00 ден.
2 Други краткорочни обврски	18,900.00 ден.
3 Обврски за даноци	2,508.00 ден.
4 Обврски за краткорочни заеми	39,800.00 ден.
5 Обврски за плати и продонеси	56,851.00 ден.
6 Наменски средства за 2022 година	585,492.00 ден.
7 Деловен фонд	591,689.00 ден.
Вкупно обврски:	1,462,283.00 ден.

Скопје, 28.02.2022

-